

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 254

TELEFON 25-67

POŠTNI ČEKOVNI RAČUN IL409

Maribor, sreda 9. novembra 1938

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
1.— din

Važni tedni za Evropo

Slavnostna otvoritev novega zasedanja angleškega parlamenta s prestolnim govorom kralja Jurija VI. — Anglija bo ostala zvesta svoji politiki zblíževanja med narodi in ohranjanja miru tudi za ceno lastnih žrtev

LONDON, 9. novembra. Včerajšnja slavnostna otvoritev novega zasedanja angleškega parlamenta s kraljevim prestolnim govorom pomeni začetek večtedenskega političnega in diplomatskega delovanja. Debata o prestolnem govoru bo trajala pet do šest dni. Glavno zanimanje je posvečeno vprašanjem zunanje politike in državni obrambi. Vladni poslanci naglašajo, da bo morala vlada natančno določiti zunanjepolitično smer svoje politike, ker si vse skupine niso na čistem glede Chamberlainovih načrtov. Z veseljem se pozdravlja prihodnji Chamberlainov in Halifaxov obisk v Parizu, ker bodo ob tej priliki razčiščeni mogoči nasledki monakovskega sporazuma. Prav tako se pričakuje, da bo v Parizu najdena podlaga za zagotovitev ravnotežja totalitarne in demokratične skupine veseli v primeru pakta štirih. Prihodnji tedni bodo zato velikega pomena za nadaljnjo usodo Evrope in sveta.

PRESTOLNI GOVOR.

LONDON, 9. novembra. Ogromne množice ljudi so se zbrale včeraj na londonskih ulicah od kraljevskega dvora do parlamenta in gledale slavnostno vožnjo kralja Jurija VI. k otvoritvi novega zasedanja parlamenta. S kraljem se je peljala tudi kraljica Elizabeta. V parlamentu je obkrožen od dostojanstvenikov po običajne stare tradicije sam prebral svoj prestolni govor, v katerem je dejal med drugim:

OBISKI IN SPORAZUMI.

Moji odnosi s tujimi državami so tudi še naprej prijateljski. Moja vlada bo storila vse, kar je v njeni moči, da pospešuje razvoj dogodkov v duhu skupne angleško-nemške izjave v Monakovem 30. septembra. Sporazum, ki je bil aprila sklenjen med mojo vlado in italijansko vlado, bo zdaj v kratkem stopil v veljavo. Pričakujem, da bo to delo utrdilo tradicionalne dobre odnose, ki so tako srečno in dolgo obstajali med tema dvema državama v korist evropskega miru. Povabil sem romunskega kralja, naj me obišče v teku meseca novembra, ter pričakujem z zadovoljstvom njegovega obiska v moji prestolnici. Prav tako sem povabil predsednika francoske republike, da me obišče prihodnjo pomlad. Prepričan sem, da bosta ta dva obiska izzvala veliko zadovoljnost pri vseh treh narodih. Kraljica in jaz se že vnaprej veseliva obiska, ki ga bova napravila prihodnje leto v Kanadi. Srečen sem, ker sem sprejel povabilo, namenjeno kraljici in meni, od strani predsednika Združenih držav, da obiščeva to državo prej, preden končam svoj obisk v Kanadi. Toplo pozdravljam ta izraz lepih čustev, ki obstoje med našima državama.

VOJNA V ŠPANIJI.

Mojim ministrom je zelo žal, ker se nadaljujejo sovražnosti v Španiji. Čeprav odobravamo politiko nevmešavanja, pa vendar želimo, da bi se vojna čimprej končala. Storili bomo vse, kar je v naših močeh, da se čimprej upostavi mir v tej državi. Moja vlada je v vsakem času, kadar bi obe stranki to želeli, pripravljena nuditi svojo pomoč in pomagati vrniti mir tem kraljem. Toda medtem bodo moji ministri storili vse, kar je v njihovi moči, da zavarujejo angleške interese v teh pokrajinah.

PALESTINA IN CSR.

Moji ministri bodo v kratkem predložili poročilo palestinske komisije in dali izjave o bodoči politiki glede tega vprašanja. Moji ministri so že sklenili, da se češkoslovaški vladi izročijo posojila v znesku 10 milijonov funtov šterlingov za njene nujne potrebe, da bi se tako nudila tej vladi podpora finančne vrste, da bo mogla z njo urediti mnogo zadev.

ZA DRŽAVNO VARNOST.

Prav tako napreduje zdaj zadovoljivo vprašanje preskrbovanja mojih obrambnih sil z vsemi potrebnimi sredstvi, ker so pretekli dnevi pokazali, da obstoje nekatere pomanjkljivosti v naši pripravi z vojaško in civilno obrambo države, ki jo je treba popraviti. Moji ministri so razpravljali o tem vprašanju na podlagi izkustev iz prejšnjih dni ter bodo še vnaprej izdajali potrebne ukrepe, da se pospeši oboroževanje in preskrba z vsem potrebnim materialom. Vprašanje državljanske obrambe države vsebuje prav tako tudi uspešno izkoriščanje vseh virov za ojačenje narodne prostovoljske službe, kateri bo v prihodnje posvetil vso svojo pozornost moj minister lord čuvar zasebnega pečata. Prav tako bo vlada še naprej skrbela za mir v Evropi ter bo še vnaprej v duhu zaupljivosti in z vsemi silami podpirala ojačenje naše trgovine in

industrije. Moji ministri bodo storili vse, da zagotovijo zadovoljive pogoje za razvoj naše prekomorske trgovine.

NOTRANJE ZADEVE.

Kralj Jurij je govoril nato o notranjih zadevah, predvsem o načrtih za javno zdravstvo, javno pravo, poljedelstvo, trgovino, industrijo itd. Svoj govor pa je zaključil s prošnjo k Bogu, naj bi blagoslovil delo parlamenta v srečo vsega naroda in vsega svetovnega miru.

DEBATA O GOVORU.

LONDON, 9. novembra. Takoj po kraljevem prestolnem govoru, ki so ga sprejeli poslanci z manifestacijo za vladarja in vladarski dom, in takoj po njegovem odhodu se je pričela debata, ki je mestoma zelo ostra. Govorniki opozicije so ostro nastopili proti vladni politiki nasproti Nemčiji in opozarjali zlasti na oba zadnja Hitlerjeva govora, v katerih je napadel tudi imenoma posamezne angleške opozicijske politike. Tem poslaneom so odgovarjali ministri in poslanci konservativne vladne stranke, ki so naglašali, da je Nemčija v zadnjih 5. letih opravila velika dela. Anglija hoče zato sodelovati z državo Adolfa Hitlerja. Kritizirali so tudi napadanje Hitlerja in Mussolinija, ker tudi nobenemu Angležu ne bi bilo ljubo, ako bi v kakem tujem parlamentu napadali n. pr. angleškega kralja. Hitler pa je poglavar nemške države. Anglija mora za ohranitev miru sodelovati z vsemi narodi in doprinesi tudi sama žrtve, ne pa jih zahtevati le od drugih.

Zmaga demokratov v USA

DOKONČNI REZULTATI VČERAŠNJIH VOLITEV V ZDRUŽENIH DRŽAVAH SEVERNE AMERIKE BODO ŠELE OBJAVLJENI.

NEW YORK, 9. novembra. Včeraj je šlo 40 milijonov Američanov k volivnim žaram. Roosevelt je glasoval v newyorški četrti Hyde Park. Dokončni rezultati bodo objavljeni uradno danes. Posebno oster je bil volivni boj v Pennsylvaniji, Ohiju in Kaliforniji, zato se pričakujejo rezultati od tam z velikim zanimanjem. Doslej so znani sledeči delni rezultati: Vključno z mandati, ki so jih demokrati dobili na jugu, je bilo izvoljenih 68 de-

mkratov in 7 republikancev. Po teh delnih rezultatih so dobili republikanci nekaj novih mandatov, ki pa ne bodo omajali vladne demokratske večine. V Pennsylvaniji so se republikanci zelo trudili, da bi si zopet pridobili mandat, ki so ga pri zadnjih volitvah izgubili. Newyorški guverner Syman je zmagal z 272.000 glasovi nad republikancem Dedyjem, ki je dobil 258.183 glasov.

Nemška zdravnika pri Rathu

VČERAJ JE BILA IZVRŠENA ZE DRUGA TRANSFUZIJA KRVI. URADNO POROČILO O RANJENCEVEM POLOŽAJU.

PARIZ, 9. novembra. Vodja in kancelar Nemčije Adolf Hitler je poslal sem nemška zdravnika prof. dr. Magnusa in dr. Brandta, ki sta po obisku pri nevarno ranjenem poslaniškem tajniku von Rathu izdala sledeče poročilo: »Stanje poslaniškega tajnika von Ratha je zlasti zaradi rane na začetku želodca resno. Velika izguba krvi zaradi poškodovanja jeter se more nadomestiti samo s transfuzijo. Dobra operacija in skrbna nega dr. Baumgartnerja ustvarja upanje za okrevanje.« Včeraj popoldne je bila izvršena že druga transfuzija krvi. Kri je dal na razpolago neki Francoz, ki je pomagal z njo že nešteti ranjencem in bolnikom. K ranjencu je pripotoval tudi njegov oče, dočim so mu nemški zunanji minister in drugi funkcionarji poslali pozdrave in želje za okrevanje. Zaslisevanje atentatorja se nadaljuje.

PARIZ, 9. nov. Reuter: Atetator na tajnika nemškega poslaništva von Ratha, Žid Grünspann, je dal nove izjave na policiji. Pravi, da v Nemčiji kot Žid ni mogel dobiti službe ter je zato emigriral v Francijo, kjer pa mu je tudi niso dali, ker nima identitete karte. Pisal je prezidentu Rooseveltu, da ga spusti v Ameriko. Pravi, da ni zločinec že samo zato, ker je Žid. Von Rath je dobil dve transfuziji krvi, pa je še vedno v smrtni nevarnosti.

KEMAL ATATURK V NEVARNOSTI.

CARIGRAD, 9. nov. Reuter: Predsedniku Ataturku se je zdravje nenadoma znova zelo poslabšalo ter se bojijo najhujšega

SOVJETSKA INDUSTRIJA.

MOSKVA, 9. nov. Reuter: Ruski ministrski predsednik Molotov je izjavil, da se je število tovarn v enem letu povečalo za 12%.

Zapiski

Poljaki in dunajska razsodba

Iz varšavskega tiska zadnjih dni je jasno razvidno, da Poljska z dunajsko odločitvijo ni zadovoljna. Ves tisk, tako vladni kakor opozicijski, nadaljuje s kampanjo za ustvaritev skupne poljsko-madžarske meje. Večina poljskega tiska, ki ga vodi ta misel, napada dunajsko razsodbo, ki je priznala Madžarski le del Karpatske Ukrajine. Nacionalistični »Goniec« polemizira zlasti z »Angriffom« in »Lokal Anzeigerjem«, ki sta, pišeč o dunajski arbitraži, proglasila, da je preprečitev skupne madžarsko-poljske meje uspeh Nemčije.

„Nevmešavanje“

Vojne eskadrole ne zapuščajo neba. Tristo »Savoia«, »Dornierjev« in »Junkersov« leta nad našimi glavami. V hlevu, ki so ga spremenili v sanitetno postajo in kamor sem se zatekel, spremlja ječanje ranjenih šum, ki ga povzroča bombardiranje dve milj oddaljenega Miraveta. Zdravnik, ki mi pregleduje listine, že tri dni ni spal: »Od Guadalajare naprej smo vselej poglgnali sovražnika v beg. S starim orožjem, ki so nam ga prodale demokracije. Toda kanoni, ki morijo množice naših mladih ljudi niso oni stari »75« iz svetovne vojne. To so najmodernejši Kruppovi modeli. Njih letalstvo stane milijone in vi, Angleži, jih posojate našim sovražnikom, da nadomestijo letala, ki smo jim jih sestrelili...« (Reportaža »Daily Herald« iz republikanske Španije.)

Angleži proti tujcem

Odločitev angleške vlade, ki je 350 beguncem s sudskega ozemlja dala dovoljenje za prihod in bivanje v Angliji, mnogi Angleži zelo ostro kritizirajo. Opozarjajo zlasti na dejstvo, da je v Angliji vedno več tujcev, čeprav so predpisi za priseljenca zelo strogi. S tem dovoljevanjem škoduje vlada največ domačemu delavstvu. Po zadnjih statističnih podatkih je bilo maja v Angliji 196.852 tujcev, starejših od 16 let. Zelo mnogo pa jih živi tudi na Škotskem in Irskem. V prvi polovici letošnjega leta so si pridobili angleško državljanstvo 1804 tujci. Lani je prosilo za dovoljenje in delo v Angliji 24.431 tujcev in od teh jih samo 3112 tega dovoljenja ni dobilo.

Kam gre današnja Evropa?

V zagrebški »Novi Evropi« priobčuja A. Ciliga članek o krizi Francije in vse Evrope, v katerem dokazuje, da je danes Evropa v popolnem prerodu. Francija postaja polagoma drugorazredna država, ki mora le sekundirati močnejšim državam, prav tako kakor sekundirata danes Anglija in Italija. Močnejši državi, ki danes odločujeta o življenju Evrope in njeni bodočnosti, sta Nemčija in Rusija. Nemčija je v polnem razmahu, Rusija pa se nanj šele pripravlja. Rusija mora poprej urediti svoje notranje razmere. Avtor pozna ruske razmere in trdi, da bo do te ureditve kmalu prišlo: če ne s Stalinom, tedaj brez njega in mogoče tudi proti njemu. Češkoslovaške krize ni povzročil le notranji razkroj zaradi narodnostne pestrosti v državi, temveč tudi to, ker so jo vsi zapustili. Zapustili so jo pa zato, ker so bili prešlabi. Ne samo Francija, tudi Anglija! Vendar okrnitev Češkoslovaške ne pomeni, da bi na svojem pomenu kaj izgubila. Avtor je trdno prepričan, da bodo tudi majhni narodi in države ohranili svoj pomen in da se morajo tudi oni udeležiti temeljitega sodelovanja pri graditvi nove, prerojene Evrope.

„Živo orodje“

Vsi vemo, kako je naše delo odvisno od orodja. Tudi naše telo ima svoje orodje: zobe. Zato jih moramo ne le varovati, pač pa, kakor z vsakim orodjem, tudi skrbno ravnati z njimi. Predvsem jih moramo čistiti in pravilno negovati. Za pravilno nego dragocenega orodja — zob — pa bi morali rabiti kvalitetno zobno pasto, kakor je Chlorodont. Domači proizvod.

Maribor, 9. novembra.

V zvezi z dunajsko razsodbo v češko-slovaško-madžarskem sporu so se pojavile v svetovnem tisku znova govornice, da je bila Karpatska Ukrajina rešena samo zaradi tega, ker naj bi postala izhodišče za veliko ukrajinsko akcijo, ki jo pripravlja Nemčija za bližnjo bodočnost. Da niso te govornice čisto brez podlage, nam dokazuje že dejstvo, da govori o Ukrajini voditelj in državni kancelar Adolf Hitler že v svoji knjigi »Mein Kampf«, v kateri tudi sicer napoveduje preusmeritev nemških teženj od zahoda in juga proti vzhodu. Njegove zadevne besede so v tem oziru dovolj jasne: »Mi nacionalni socialisti potegujemo zavestno črto pod zunanje politično smerjo naše predvojne dobe. Mi nadaljujemo tam, kjer so naši predniki pred 6. stoletji nehali. Mi zapuščamo večno nemško težnjo proti jugu in zahodu Evrope in obračamo poglede proti deželam na vzhodu«.

O nekih posebnih namenih Nemčije na vzhodu nam govore tudi nešteti drugi znaki nemške zunanje politike, predvsem težnja za sporazum z Anglijo in Francijo in akcija za poglobitev protiboljševiške zveze z Italijo in Japonsko. Hitler je s Chamberlainom po monakovski konferenci že podpisal izjavo o večnem nemško-angleškem prijateljstvu. Ta izjava sicer res v praksi še ne pomeni veliko, toda pogajanja, ki se stalno pletejo med Berlinom in Londonom in napovedujejo nov Chamberlainov obisk v Nemčiji in Hitlerjevega v Angliji, se bodo po vsej verjetnosti že v nekaj tednih zaključila z močnejšim sporazumom. Enaka pogajanja se pa pletejo tudi med Berlinom in Parizom, in v Rimu predstavljani francoski poslanik François-Poncet je prinesel ob slovesu iz Berlina Daladierju in Bonnetu baje že konkretne predloge za pomiritev med Nemčijo in Francijo. Nemčija bo v novem sporazumu slovesno izjavila, da se odpoveduje vsaki nadaljnji aspiraciji na posest Alzacije in Lorene. Obe državi bosta sklenili za določeno dobo nenapadalni pakt in rešili tudi razna viseča medsebojna vprašanja. S tem nenapadnim paktom bo sam po sebi ugasnil vojaški pakt med Francijo in sovjetsko Rusijo.

Sovjetska Rusija bo s tem popolnoma osamljena in treba jo bo še obkoliti, v kolikor še ni. Zveza proti boljševizmu se bo po vsej verjetnosti med Nemčijo, Italijo in Japonsko okrepila. Nova nemška politika skuša pridobiti tesne stike tudi s Turčijo in s še kom drugim. Vse to ji ne bi dalo samo popolnoma prostih rok na vzhodu, ampak bi ji pridobilo še zaveznike. Ako bi pričela potem kakor koli uresničevati svojo ukrajinsko koncepcijo, se ji razen sovjetske Rusije pač nihče ne bi postavil po robu. Anglija bi tako akcijo gotovo vsaj moralno celo podpirala, dočim bi se Francija molče vdala v usodo »razvoja dogodkov«.

V Berlinu obstaja že davno ukrajinski narodni svet, ki pravi, da so Ukrajinci največja narodna manjšina v Evropi, katere vprašanje je treba rešiti. Nemci potrjujejo za njimi to zahtevo. V okviru ČSR se je ustanovila avtonomna Karpatska Ukrajina. Dr. Brodi, ki je zastopal tam rusko smer, je zaprt. Novi ministrski predsednik monsieur Vološin je napravil po kratkem procesu konec dvajsetletnemu sporu med Ukrajinci in »Rusi«, Podkarpatska Rusija se je spremenila v Karpatsko Ukrajino. Na Poljskem se gibljejo milijoni Ukrajincev in zahtevajo najprej samostojnost v avtonomiji. V sovjetski Rusiji imajo Ukrajinci sicer svojo »avtonomno« republiko, toda v Moskvi ne zaupajo niti najvišjim ukrajinskim boljševiškim funkcionarjem. Vsaka večja dosedanja zarota proti boljševiške-mu režimu je izšla iz Ukrajine in tudi največ nemirov je bilo v teh 20 letih v Ukrajini. Ukrajincev pa je v sovjetski Rusiji okoli 40 milijonov! Vsaka zunanja akcija za ustvaritev hotenja ukrajinskega naroda bi našla podporo v vseh milijonih Ukrajincev na Poljskem, v sovjetski Rusiji in po vsem svetu. Čez noč bi vstale ukrajinske legije.

Nacrt, ki se zdi na videz skoraj fantastičen, je v resnici skrajno realen. Treba bi ga bilo le resno prijeti, in uresničiti bi se dal mnogo lažje kakor se zdi. Za enkrat priprave še niso tako daleč, da bi mogli že računati s pričetkom končne akcije, toda vsi znaki kažejo, da so priprave v teku in da bo postajalo ukrajinsko vprašanje vsak dan bolj aktualno. Narod, ki sega od izvirov Tise pod Karpati do Azovskega

Poslanec nemškega naroda

HITLERJEV GOVOR V MONAKOVEM OB 15. OBLETNICI ŽRTEV PRVE NACISTIČNE VSTAJE. POLEMKA Z ANGLEŠKO OPOZICIJO.

MONAKOVO, 9. novembra. Ob priliki proslave 16 smrtnih žrtev nacionalnega socializma, ki so padle pri vstaji l. 1923, ki je bila izvršena tu z vso pieteto, je imel Hitler govor, ki so ga prenašale tudi nemške oddajnice. V začetku je podal historiat gibanja, ob koncu pa prešel tudi na zunanjo politiko. Dejal je med drugim, da Nemčijo nič ne skrbi tuje oboroževanje, ker se tudi sama oborožuje. Ako drugi ne verujejo v miroljubnost Nemčije, tudi Nemčija v njihovo ne more verjeti. Od angleških parlamentarcev si ne dovoli predpisov. Ve, da so v Franciji in Angliji na krmilu možje, ki žele živeti z Nemčijo v miru, a govore vedno o nekem sporazumu. Beseda sporazum pa je za Nemčijo nerazumljiva. Ne vemo, o čem naj bi se sporazumeli? Hitler je že nešteto krat povedal, da od Anglije in Francije ničesar ne zahteva, razen vrnitve kolonij. To pa je le vprašanje pravičnosti in resnične volje za prijateljsko sožitje narodov. V ostalem pa želi Nemčija z obema velesilama le trgovati. Nato je govoril proti angleškemu opozicionalcem, zlasti proti Churchill-u in Atleju. Ako ti izjavljajo, da

nimajo nič proti nemškemu narodu in hočejo le uničiti njegov režim, naj vedo, da ga ne bodo uničili nikoli. To je notranja zadeva nemškega naroda, kakor je demokracija notranja zadeva Anglije in Francije. Nemčija je vsak čas pripravljena za mir, a tudi za obrambo. Nemčija noče delati zgovinov z nasiljem, zahtevati pa mora svoje pravice. Leta in leta je prosila, sedaj pa ne bo hodila več beračiti pred vrata Westminsterja (angleškega parlamenta). Ako po polti prijateljstva ne bomo dobili svojih pravic, jih bomo zahtevali in dobili po drugi poti, je dejal Hitler dalje. Naglasil je, da Angleži nimajo pojma o srednji Evropi, kar pa ni žaljivo, saj tudi Nemci ne poznajo problemov Indije, Egipta in Palestine. Tudi tam bi mogli Angleži mnogo pokazati, toda Hitler je le vodja Nemčije, ne odvetnik drugih narodov, kakor hočejo biti gg. Churchill, Duff Cooper, Eden itd. Ob koncu je pa dejal, da lahko polemizira s temi gospodi, ker ni noben suveren, ampak le poslanec nemškega naroda. Razložek je le v tem, da so bili oni izvoljeni z nekaj glasovi, on pa z vsemi glasovi nemškega naroda.

Slovaška demobilizacija

SLOVAŠKA VOJSKA BO DEMOBILIZIRANA, ČIM BO DOVRŠEN ODPSTOP OZEM-LJA MADŽARSKI. ZDRUŽITEV VSEH STRANK IN VELIKE NALOGE VLADE.

BRATISLAVA, 9. novembra. Zasedanje Madžarski prisojenega ozemlja po madžarskih četah se nadaljuje v popolnem redu in bo v glavnem jutri zaključeno. Čim bo okupacija končana, bo tudi na Slovaškem izvedena demobilizacija in pričelo se bo zopet normalno delo. Slovaške stranke so se glede bližnje bodočnosti zedinile, da se združijo v eno samo veliko vsenarodno politično skupino, ki se bo v slogi vsa posvetila velikim nalo-

gam, ki čakajo slovaško vladu in slovaški narod. Treba bo popolnoma reorganizirati vse javno življenje in pričeti velika javna dela, zlasti nove ureditve prometnih zvez. Prve nove ceste se prično graditi že te dni, nato pa pridejo na vrsto tudi železnice. Da se doseže enotnost prebivalstva in preprečijo razdori, je vlada razpustila tako Hlinkovo gardo kakor nemške »reditelje«, ki so zadnje tedne pomagali skrbeti za javni mir in red.

Znaki fašizma na Slovaškem

PROTIZIDOVSKI IZGREDI. VLADE PRIPRAVLJA PODOBNE PROTIZIDOVŠKE ZAKONE, KAKOR JIH IMA NEMCIJA.

PRAGA, 9. novembra. Slovaško je za-jel val protizidovskega gibanja, ki spominja na protizidovske izgrede na Dunaju po priključitvi Avstrije k Nemčiji. Gibanje se je pojavilo že takoj ob ustanovitvi slovaške vlade, vendar dobiva ostrejšje oblike šele sedaj. V Bratislavi in drugih slovaških mestih so na dnevnem redu izgrede proti Židom, v zvezi s tem se pa pojavljajo tudi močna fašistična stremjenja zlasti med slovaško mladino. Ponekod so bile razbite in uničene tudi židovske trgovine. Demonstranti so vdrli v nekaj primerih celo v židov-

ska stanovanja. Oblastva ostajajo čisto pasivna. Slovaška vlada sama pripravlja baje posebne protizidovske zakone, ki se ne bodo mnogo razločevali od podobnih nemških. Pripravljajo se baje tudi že koncentracijska taborišča za slovaške žide, katerih so že več sto pozaprlji, dočim izganjajo druge na Češko in Madžarsko. Na šolah bodo uvedene omejitve za židovske dijake in akademike. Na univerzi v Bratislavi so dijaki zapustili predavanja židovskih profesorjev in zahtevajo njih odstranitev.

Quo vadis Polonia?

VEDNO VEČJE NARAŠČANJE UKRAJINSKEGA AVTONOMISTIČNEGA GIBANJA NA POLJSKEM. ZNAČILNO VPRAŠANJE PAUL-BONCOURJA.

VARSAVA, 9. novembra. Zadnji dogodki v Evropi, ki so močno podkrepili načelo narodne samoodločbe, so v zvezi z ustanovitvijo avtonomne Karpatske Ukrajine vzbudili med Ukrajinci na Poljskem avtonomistično gibanje, ki naglo narašča in povzroča v Varšavi vedno morja in od Bele Rusije do Odeze, ne bo mogel ostati trajno med štiri države razdeljena manjšina. Ta narod šteje nad 45 milijonov duš! Njegova država bi se mogla že v bližnji bodočnosti po ustanovitvi dvigniti do položaja nove velesile v Evropi.

Ali bi pa mogli Nemci to državo s 45 milijoni prebivalci podjarmiti? Na zavojevanje v tej obliki najbrže sami ne mislijo. Njihov namen je najprej razbiti sovjetsko Rusijo in ustvariti si v Ukrajini zaveznika, kakršnega hočejo imeti Japonci v novi Kitajski. Razen tega bi krili ukrajinski zakladi surovin vso nemško potrebo, njeni industriji bi pa odprla agrarna Ukrajina neslutene možnosti odjema. Ti računi so torej prav toliko gospodarski kolikor politični.

večje skrbi. Izgrede Ukrajincev se ponavljajo vsak dan in v velikih ukrajinskih središčih, zlasti v Lvovu, je varnostna služba okrepljena. Tu zatrjujejo, da podpihuje in podpira ukrajinsko gibanje neka velesila in da prihajajo ilegalne tiskovine iz Karpatske Ukrajine. Zato je poljska vlada odredila močno zastraženo meje nasproti Karpatski Ukrajini.

PARIZ, 9. novembra. Bivši francoski ministrski predsednik Paul-Boncour je napisal v »Paris Soir« članek o misiji Poljske v Evropi po Monakovem. Članek je naslovil z značilnim vprašanjem »Quo vadis, Polonia?« Paul Boncour vprašuje, kakšno politiko namerava voditi Poljska v bodoče? Posebno naglašja, da se množe iz dneva v dan nemiri poljskih Ukrajincev, zlasti v Galiciji. Poljska stoji med nacionalistično Nemčijo in boljševiško Rusijo. Kakšni bodo zato njeni bodoči odnošaji do Francije, odnosno odnošaji Francije do Poljske?

Vremenska napoved. Večinoma oblačno, jutranja megla, temperatura le malo spremenjena.

Italija zahteva besedo v Suez

RIM, 9. nov. Vedno večji promet z Italijansko Vzhodno Afriko (Abesinijo) je povzročil, da smatra Italija revizijo režima Suezskega prekopa za važno zunanje politično vprašanje. Italija bo zato opozorila Anglijo in Francijo kot upraviteljico prekopa, da se mora to vprašanje nujno rešiti, ker Italija ni več pripravljena, plačevati za prehod tako enormno visokih taks. Rim hoče dobiti pri upravi prekopa enakovredno besedo in doseči, da se internacionalizira. Zato je verjetno, da bo Suezsko vprašanje pri pogajanjih med Italijo in Francijo, ki jih bo pričel François-Poncet.

Madžari in Poljaki ne nehajo

BUDIMPEŠTA, 9. novembra. Kampa-nja v madžarskih listih proti CSR tudi po dunajski razsodbi ni prenehala. Budimpeštanski listi širijo še dalje laži o nemirih na Slovaškem in v Karpatski Ukrajini, ki da nastajajo zaradi želje po priključitvi k Madžarski. Včeraj je letelo nad Slovaško tudi neko tuje letalo, ki je trosilo v slovaščini tiskane letake, v katerih se hujska proti Čehom in agitira za priključitev k Madžarski. Glavna kovačnica za te laži pa je Poljska, od koder jih večina sprejemajo tudi madžarski listi.

Nacionalistična protiofenziva

BILBAO, 9. novembra. Nacionalisti poročajo, da so čete generala Franca včeraj zopet vrgle republikance čez reko Segre južno od Leride in je fronta tu zopet izravnana. Največ uspehov je doseglo konjeničstvo. S protinapadom se je posrečilo zopet osvojiti skoraj vse zadnje dni izgubljene vasi. Zavzeti sta tudi Etona in Sases. Mnogo je bilo zajetih ujetnikov.

LONDON, 9. nov. Reuter: Po poročilu iz Burgosa so republikanska letala včeraj bombardirala vas Cabro pri Cordobi in ubila 99 oseb. Tri bombe so padle v delavsko kolonijo. Danes zjutraj pa je po poročilu iz Valencije 15 nacionalističnih letal bombardiralo Valencijo. Štiri osebe so ubite.

JAPONSKA LETALA NAD ČANGTUJEM.

SANGHAI, 9. nov. Japonska letala so bombardirala mesto Čangtu, ki leži 600 milj daleč od Hankova in v približno isti razdalji od tibetske meje. To je prvič, da so japonska letala napadla kitajsko mesto, ki leži tako daleč v notranjosti.

Volivno gibanje

Govor dr. Štojadinoviča v Sabcu

Včeraj je ministrski predsednik na svečani seji mestnega poglavarstva v Sabcu imel govor, v katerem se je najprej zahvalil županu in mestnemu svetu, ker so ga izvolili za častnega meščana. Ministrski predsednik je prišel v Sabac, da svečano otvori novozgrajeno kemično tovarno in je ob tej priliki govoril o pomenu Sabca in sosednjih krajev za osvoboditev. Žrtve, ki so jih ti kraji doprinesli, pa ni kakor niso v sorazmerju z vračanjem dolga, ki ga ves narod junaškemu Sabcu dolguje. Vlada je sicer Sabcu v zadnjih treh letih popravila krivico, da je zadovoljila nekatere potrebe, ki jih prej nihče ni, vendar pa je treba še veliko storiti. »Tovarna, ki bo danes začela delati, bo delala za potrebe industrije, kmetijstva in narodne obrambe. In ni bilo mogoče najti boljšega kraja za tovarno, ki bo delala za narodno obrambo, kakor je v vojni s slavo ovenčani Sabac!« Dr. Štojadinovič je izjavil, da je v treh letih, odkar je na vladi, imel zadovoljstvo, da je prisostvoval svečanim otvoritvam velikega števila podjetij. »Ta velika industrija, ki je v povojih, govori jasneje kot vsaka beseda o smernicah moje politike.«

Ruše so dale kar tri kandidate za volitve 11. decembra: g. Ferk kandidira na listi JRZ, g. Drago Magdič kot namestnik g. Petojana na opozicijski listi in g. Alfonz Sarh za Ljotiča.

V Celju bo namestnik g. mag. Gra-dišnika, ki kandidira kot zastopnik slovenske združene opozicije na listi dr. Mačka, g. Albin Vitornik, rudar iz Zabukovce.

Borza. Curih, 9. novembra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.7375, London 20.9825, New York 441, Milano 23.20, Berlin 176.55, Praga 15.125.

Naši odnošaji do Slovanstva

Pod tem naslovom priobčuje v češkem dnevniku »Lidové noviny« dr. Julius Heidenreich, docent za jugoslovanske književnosti na Karlovi univerzi v Pragi, članek o nadaljnjih odnošajih Čechoslovake do starih slovanskih narodov.

Bolestna revizija mej naše republike nas sili k trezni spremembi nekaterih temeljnih smernic, na katerih smo gradili svoje notranje življenje in svoje odnošaje napram inozemstvu. V težkih dneh narodne nesreče, smo slišali mnogo očitkov: »Kje je ostalo naše Slovanstvo?« Iz politične in duhovne bližine so zazveneli glasovi nezaupanja. Prišel je čas, da bi odprli oči in gledali tudi tu pravici iz oči v oči. Noben nesmiseln »če bi« in nobene rekriminacije tu ne pomagajo. Čim več poguma bomo imeli za spoznavanje prave resničnosti, tem prej najdemo pravilno orientacijo, in varno bomo stopali po novih potih življenja.

Slovanstvo ni samo gola predstava romantičnih in političnih sanj. Sosedstvo slovanskih narodov v krvi, jeziku in v nekaterih svojstvenih potezih je realna resničnost. Pripadniki posameznih slovanskih narodov so se zblížali zlasti v dobah bede in nasilja: sami smo preslabil in potrebujemo pomoči! Takoj je pri nas vzkliklo slovanstvo pred sto leti in v času narodnega prerodenja. Tedaj nismo imeli na vsem svetu nikogar, razen sebe in slovanskih bratov. Pri njih smo postajali narodno in politično močnejši. Dajali so nam toliko, kolikor so mogli. Podobno mi nam je prekoračilo te meje narodnega egoizma, so bila dragocena in hvale vredna, nikakor ne osamljena dokazila plemenitega idealizma na obeh straneh. Radodarna velikomiselnost in požrtvovalost se sprejema hvaležno, toda zanašati se ali računati z njo, kakor s trdnim postavkom, ni mogoče nikoli. Naša republika ni vzrasla samo iz slovanstva. Njene versajske meje so določevali in zagotavljali drugi narodi in ne Slovani. Medsebojni odnošaji Slovanov do nas Čehov in Slovakov niso mogli biti enotni, ker so bili v raznih interesnih sferah. Izkazalo se je to, česar smo bili priča minulih dni: Jugoslavija je simpatizirala z nami, Bolgarija nevtralna, Poljska sovražna, zavezniška Rusija pa zvesta, neizkoriščujoča in uslužna.

Kakšno naj bo naše delo v bodoče napram slovanskim narodom? Ali nas je slovanstvo razočaralo? Da, onega, ki je od njega pričakoval več kot more slovanstvo dati. Ni dvoma, da slovanska zavest ostane tudi v bodoče pri mnogih slovanskih narodih izvir žive vode in da vzklije iz njega mnogo dragocenih duhovnih in gmotnih vrednosti. Naša dolžnost je, da svoje slovanstvo dalje negujemo in jačamo, kakor vse, kar služi življenju. Gre za način, kako naj to izvedemo.

In pri svoji bodoči nevtralnosti — ali morda prav zaradi nje — moramo spoznati kar najbolje svet okoli nas in vso Evropo, da se v njej ne bi izgubili. Proučimo temeljito in stvarno novo Nemčijo, našega največjega sosedo. Obdržimo in poglobimo svoje odnošaje do zapada, do anglosaških in romanskih narodov, spoznajmo jih tako, da bi ne bili nekoč zopet prevarani in presenečeni! Ne zanemarjajmo v svojih interesih sosedne Madžarske, oddaljenih baltičskih in severnih držav! Toda ne izgublajmo izpred oči narodov in držav s sorodnim slovanskim ljudstvom: Jugoslavijo, Bolgarijo in Rusijo. Verujemo edino v to, da bodo nekoč od kriz in revolucij razbite mase rodile sveže nove generacije. Slovanstvo ima koreniko v ljudstvu, njegovi plemenski sorodnosti, jeziku in značaju. To ljudstvo, ki ni šovinistično in je potrpežljivo, hrepeni po splošnem bratstvu in miru.

Konkretni program za najbližjo dobo nove Čechoslovaške: Zgradimo praški »Slovanský ústav« v resnično delovno organizacijo; v njem se mora osredotočiti dejavnost na spoznanje slovanskih narodov in držav. Razen reprezentativnih, proslavljanih in družabnih nalog, naj bo »Slovanský ústav« opremljen s takimi sredstvi, da bo mogel poglobiti in pospešiti svojo delavnost s publikacijami, študijami in propagando. Naj se ustvari v okviru obeh njegovih odborov — kulturnega in narodno-gospodarskega — samostojne skupine za balkanske Slované, za Poljsko in ruske narode. Nemci in Poljaki imajo svoje samostojne zavode za raziskovanje Balkana, vzhodne Evrope in zapadne-

Novice

Mladini združno vzgojo!

»Večernik« je s člankom od 27. oktobra »O resničnem in navideznem združgarstvu« namignil na vzrok, zakaj se naše združgarstvo ne more razmahniti. Čeprav so dani zanj prav pri nas dovoljni pogoji gospodarskega značaja.

Priznati je treba, da manjka glavni pogoj — duševna pripravljenost. Preveč smo usmerjeni nazven v samo gospodarstvo in njegovo tehniko kot da bi bilo to centralni živec združgarstva. Lahko smelo trdimo, da dokler ne bomo tudi miselno na to pripravljeni, ne bo naše združništvo slonelo na trdni osnovi.

S tem pa trčimo na problem združne vzgoje, ali na mladino, ki predstavlja novo rast s polno pravico na boljšo in pravično usodo kot je naša. Samo na mladino se moramo okreniti, z njo graditi in upati, ker sta stara, že dograjena duševnost ne da preoblikovati; vzrasla je v svet, kakršen je v vsej svoji realnosti.

Ne mislimo pa s tem le ali že odrasle mladine, one z lastnimi življenjskimi skušnjami, niti samo pubertetne, ampak tudi, oziroma predvsem najmlajšo, — ono, ki šele vsrkava prve vtise, predstave in pojme iz resničnega sveta. Prav ta nam je in nam tudi mora biti v združni vzgoji prva in od te zlasti ona iz kmečke hiše, katera mora po svojem socialnem staležu prevzeti pozneje najtežji del gospodarskih bremen.

Današnja izobrazbe te mladine je skoro izključno materialnega značaja in kolikor moremo govoriti o vzgoji, je ta še vedno in z ozirom na njej protivne zahteve časa tudi vedno bolj nesodobna: mladina si mora usvajati doma, v javnem življenju in pretežno tudi v šoli le pojme o »gotovem dejstvu« življenja in o njegovi kruti resnici obupne individualne borbe za obstoj.

V bližnji preteklosti pa so mlajši šolski vzgojitelji spoznali to zmoto, to veliko navzkrižje z interesi narodnega občestva, oziroma z idealom sodobne vzgo-

je. Vzgojitelji in tudi starši so doumeli, da morata biti didaktika in metodika podrejeni izvestnemu smotru-idealju, ki je bolj naš, naroden, času in našim razmeram primeren, etičen, človečanski.

Temu idealu se najbolj prilaga zavestna, organska združna vzgoja, ki jo moremo z lahkoto osloniti na praktično udejstvovanje, kjer si celo najmlajši igraje usvoje prve elemente združnega življenja z vsemi onimi moralnimi odlikami, tako potrebnimi stremljenju za boljšo usodo.

Mnogi predeli naše, slovenske in ostale zemlje so že na skrajni meji osiromašenja, da ni skoro niti več govora o kakih uspešni vzgoji, ker manjkajo za to materialni in moralni pogoji. Kdo se zmeni zanje. Mogoče kak statisti, ki obremenjajo požrtvovalne življenjsko usmerjene delavce samo zato, da romajo njih statistike v uradne predale. A nekaj bi se le dalo storiti tudi v tem pogledu. Na primer: Tam okrog je polno naravnih dobrin: zdravilnih zelišč, gob, jagod i. t. d. Kdo je za to paberkovanje sposobnejši, od drobnih rok, zlasti če so te organizirane! Vse, kar gre sedaj po zlu, tvori del narodnega premoženja, bi moglo priti v korist tem siromakom, ker bi se dalo skupno združno vnovčiti. Pisec teh vrst je to že pred leti prakticiral na deželi in dosegel prav lepe praktične in vzgojne uspehe.

In nabava šolskih potrebščin, ki si jih morajo prav siromaki na deželi nabaviti po pretirano visokih cenah!

Tako vzgojno delo bi bilo v olajšavo staršem in učitelstvu: prvim materialno, drugim pri pouku. Kake koristi bi od take vzgoje žela skupnost, bi kmalu izpričalo praktično življenje. Lahko trdimo, da bi tako zrastle mladini ne bilo treba sunkov za združno gospodarsko življenje, kakor se to dogaja sedaj, a pretežno neuspešno.

J. F.

Ljudska univerza v Studencih

je pričela svojo letošnjo sezono v četrtek s Cankarjevim spominskim večerom. O Cankarju je predaval g. prof. Branko Rudolf, ki ga je prikazal kot otroka svoje dobe. Ga. Budinova in g. Jože Mlakar sta recitirala nekatere odlomke iz Cankarjevih del. Pevsko društvo »Enakost« je zapelo ob otvoritvi nekaj pesmi, kar je razpoloženje še dvignilo. — Novost, ki jo uvaja studenška Ljudska univerza v novi sezoni je v tem, da bodo uvodoma pred vsakim predavanjem (vsak četrtek) s pomočjo epidiaskopa predvajali »Novice v besedi in sliki«. — Referenti so: za novice g. Vranc, za tehniko g. Lintner, za umetnost g. Kontler. — Prihodnji četrtek predava g. prof. Jan Šedivy o »Novi Češki« (s slikami). — Vstopnine ni.

Most čez Pesnico otvoren

Preteklo nedeljo je bila pri Gornji Sv. Kungoti lepa slovesnost. Blagoslovili so pravkar dograjeni novi most čez Pesnico. Za ta most je dala občina 50.000 dinarjev. Svečani otvoritvi mostu čez Pesnico je prisostvovala velika množica občanov. Navzoči so bili tudi domači župan g. Vaupotič, okrajni načelnik dr. Šiška in načelnik okrajnega cestnega odbora g. Zebot. Zaradi živahnega pometa je bil ta most zelo potreben.

Iz brezposelnosti v pustolovščine

Dva mlada brezposelnika, bivši gimnazijec Peter Kahrman iz Zemuna in Ivan

Žuljevič iz Goljubicina, sta ukradla v Dubrovniku lahko jadrnico »Pirat« in 2000 din ter nekaj srebrnine, da bi si lahko kupila hrano. Namenila sta se v Alžir. Ker sta bila slaba mornarja, sta se že kar blizu Dubrovnika v viharju skoro prekucnila in izgubila sta tedaj kovčeg s 1400 din preostalega denarja in velikim delom kupljene hrane. Vendar sta prispešla po mnogih težavah in smrtnih nevarnostih do Krfa in potem v Galipoli, kjer ju je italijanska policija takoj ujela in izročila našim oblastem. Fanta sta vse priznala in povedala, da sta hotela v Alžir v tujsko legijo. Rekla sta, da sta mislila vse vrniti lastnikom, ko bi našla službo v Alžirju.

Roparski umor ob Voglajni se polagoma pojasnjuje

Na iniciativo celjske policije je štorsko orožništvo večeraj popoldne aretiralo 50-letnega brezposelnega urarja Zabukoška Jurija, pristojnega v Sv. Egidij pri Dramljah. Pričakali so ga pri njegovi prijateljici Sovine Apoloniji v Zepini št. 8 pri Ljubečni. Odvedli so ga v gostilno Ropan v Ljubečni, kjer so mu pokazali sliko ženske, ki je bila prejšnji teden najdena zadavljena za Westnovo tovarno. Mož je pobledel in skrivaj pojedel dozo strupa. Orožniki so to opazili in poklicali celjske reševalce, ki so ga ob 16. prepeljali v bolnišnico, kjer so mu takoj izpraznili želodec in se je zaslisevanje nadaljevalo. Na domu Sovinceve je bila najdena ženska torbica z uro in 1600 dinarji, kar ji je vse podaril Zabukošek prvega t. m. in ji

V preteklih dvajsetih letih smo govorili pri nas o skupnem slovanskem delu z vsemi tremi čechoslovaškimi univerzami, Slovanským ústavom, s slovanskimi zavodi, s strokovnimi knjižnicami, arhivi, trgovskimi zbornicami, za vzajemno zblížanje. Imamo zelo mnogo stalnega dela! Prišla je doba, ko moramo tudi v to vnesti svoje moči trdneje, globlje in učinkoviteje. Tudi naši odnošaji do slovanstva morajo imeti javno načelo: Obdržimo stare prijatelje in vkljub vsaki trpkosti si iščimo novih v slovanskih državah.

obljubil še več. Dogovorjena sta bila, da odpotujeta v Francijo, kjer se bosta poročila. Zabukošek ima v Franciji ženo in otroke in po vsej verjetnosti je umorjenka prišla iz tujine, ker je ni nikdo pogrešal. Zabukošek je imel pri sebi 15.000 din, večeraj še ni ničesar priznal, toda oblasti upajo, da bodo prav kmalu razvozlele to skrivnostno zadevo.

Tekom današnjega dneva pa se je Zabukošek pod težo nekaterih dokazov že nekoliko omehčal. Orožniki so našli pri njem več fotografij umorjenke in več pisem ter nekaj ukradenih predmetov. Iz bolnišnice so Zabukoška prepeljali na policijsko poveljstvo, kjer se je pričelo podrobno zaslisevanje. Niti preiskave vodijo v čabarski okraj, od koder je doma umorjena ženska. Posrečilo se je namreč ugotoviti identiteto umorjenke; je to neka Ivana Zakrajšek iz čabarskega okraja. Kljub teži dokazov je Zabukošek sicer še vedno precej rezerviran, vendar pa so okolnosti in pa nekateri indiciji tako močni, da Zabukošek ne bo mogel še dalje tajiti svojega krvavega dejanja.

o Poštne premestitve. Premesčene so višje poštne kontrolorke v 6. skupini: Marija Pingar iz Gornje Radgone k pošti Maribor 1, Marija Mozetič iz Ptuja k pošti Ljubljana 4, Marija Škuflek iz Rajhenburga v Celje.

o Napredovanje sodnikov. V 4-1 sta napredovala Stanko Švajgar, sodnik okr. sodišča v Gor. Radgoni in Anton Kancler, sodnik okr. sodišča v Ptuju.

o Premestitve in upokojitve učiteljev. Premesčene so učiteljice Filomena Stancer iz M. Sobote v Jevnico, Ana Zidar iz Lemberga k Sv. Marjeti v laškem okraju, upokojen pa je učitelj Dragotin Pinterič pri Sv. Miklavžu v ptujskem okraju.

o Dr. Leonid Pitamic, izredni poslanik in minister v p., je imenovan na pravni fakulteti ljubljanske univerze za rednega profesorja.

o Zrele jagode v tako pozni jeseni so pač redek pojav. Na Šmarni gori jih je nabral neki turist kar cel šopek.

c. Umrl je v celjski bolnici veleposesnik Luhn Viktor, star 62 let, doma v Liscach.

c. Šoferski izpiti za Celje in laški okraj bodo 18. t. m. ob 8. uri pri predstojništvu mestne policije.

p Umrl je Ptuj 76-letni Šalamun Fr., davčni upokojenec.

n Nj. Vis knez namestnik Pavle se je večeraj vrnil iz Romunije, kjer je bil na obisku pri kralju Karolu.

Zakonski mož: »Rad bi vedel, kako ste mogli priti v hišo, ne da bi zbudili mojo ženo!«

Maribor

Brezposelnost trka na vrata

NOVA SKRB PRED ZIMO. — KAKO JE Z BANOVINSKIM BEDNOSTNIM FONDOM V MARIBORU.

Vprašanju brezposelnosti posvečajo v drugih državah največjo skrb, saj so ponekod na tem polju že tako daleč, da jim delovne moči v mnogih strokah celo primanjkuje. Ali ne sledi iz tega, da moramo tudi mi ob meji skrbeti, da brezposelnost in v zvezi z njo siromaštvo do skrajnosti omejimo. Maribor je s te strani hudo prizadet, ker nima opraviti samo z lastnimi brezposelnimi, ampak tudi z zunanji, ki se zatekajo v mesto iz zaledja.

Brigo za brezposelne vodijo pri nas borze dela, mestne občine in banovina. Poslednja je v svrhu zaposlitve brezposelnih pri javnih delih in prehrane brezposelnih ustanovila leta 1933 banovinski bednostni sklad, katerega proračun je predvideval v prvem proračunskem letu (1933-34) din 9.000.000.— dohodkov in ravno toliko izdatkov. Dohodki so se rekrutirali iz izredne davščine delojemalcev in delodajalcev, nadalje iz izredne davščine na dobiček podjetij in davščine na zaslužek oseb, ki niso pristojne na ozemlju kraljevine Jugoslavije. Z naslednjim proračunskim letom (1934-35) sta bili poslednje imenovani davščini iz neznanega vzroka odpravljene, tako da je ostala samo še prvo imenovana davščina, t. j. davščina delojemalcev in delodajalcev (1/2% oziroma 1% od kosmatega zaslužka). Z omejitvijo davščine so bili naravno reducirani dohodki banovinskega bednostnega sklada na din 5.050.000.— Za tekoče proračunsko leto pa znašajo dohodki din 6.850.000.—

Če pustimo ob strani vprašanje, zakaj se je opustila zelo umestna davščina na dobiček podjetij in nič manj umestna

pravščina na zaslužek tujcev, ki sta znašala prvo leto din 3.375.000.— in bi bili dandanes primerno višji, tako da bi znašali celotni dohodki banovinskega bednostnega sklada daleč preko 10.000.000.—, kar bi omogočilo zaposlitev in prehrano tem večjega števila brezposelnih in njihovih družin, nas zanima vprašanje, koliko je naš obmejni Maribor prispeval v ta sklad in koliko je iz njega prejel. Prorač. Maribor je Maribor je v %

leto	prispeval din	prejel din	%
1933-34	764.396.—	363.500.—	47%
1934-35	1.344.314.—	274.000.—	20%
1935-36	1.401.229.—	176.000.—	12%
1936-37	1.584.598.—	230.000.—	14%
1937-38	1.806.472.—	120.000.—	7%
Skupno	6.901.009.—	1.163.500.—	16,8%

V tekočem proračunskem letu bo znašala davščina Maribora najmanj toliko kot v preteklem, prejel pa ni Maribor do danes še ničesar. Navedene številke dokazujejo, da je bila dotacija Maribora iz banovinskega bednostnega sklada od leta do leta pičlejša. Nedvomno je napaka v tem, da se ni ob ustanovitvi banovinskega bednostnega sklada določilo, v kakem obsegu se bodo podeljevale poedinim krajem subvencije.

Gotovo nima nihče nič proti temu, da se del dohodkov iz banovinskega bednostnega sklada porabi za druge potrebne kraje na deželi, ki veljajo pri vplačilu davščine v bednostni sklad kot pasivni, ne gre pa, da se obmejno mesto, ki močno trpi radi brezposelnosti oškoduje. Zato je potrebno, da se v bodoče posveti tej zadevi nekoliko več pažnje.

Truplo višjeva stražnika Kosmača najdeno

Nedavno se je pognal z državnega mostu v Dravo upokojeni višji policijski stražnik Leon Kosmač in izginil pod valovi. Včeraj je bila mariborska policija obveščena, da je samomorilčevo truplo reka naplavila pri Ptujju, kjer so ga potegnili iz Drave. Kosmačevo truplo so po komisijskem ogledu prepeljali v mrtvašnico v Rogoznico.

Roparski napad pri Treh ribnikih

Ko se je delavec Franc Voglar s kolesom peljal mimo Treh ribnikov na Kalvarijo, sta iz zasede planila nanj dva neznanca moška. Prvi ropar je s palico udaril Voglarja s tako silo po desni roki, da mu jo je poškodoval. Ko je naskočil drugi napadalec, je imel Voglar toliko duhaprisotnosti, da je zgrabil zračno sesalko za kolo in

z njo udaril roparja, da se je nezavesten zgrudil. O napadu je Voglar takoj obvestil stražnico, vendar sta napadalca neznankam pobegnili.

Mesar s sekiro nad mesarja

V neko mesnico na Tržaško cesto je prišel 31-letni mesar Anton Jelen s Teznega, da bi kasiral neki znesek, ki mu ga je mesar dolgoval. Dolžnik se je zaradi tega razburil in vrgel Jelena iz mesnice. Toda slednji ni odnehal. Ponovno je prišel v lokal in pobesneli mesar je ugasnil luč, zgrabil sekiro in udaril mesarja Jelena po glavi, da ga je zelo nevarno ranil. Jelena so prepeljali v bolnišnico.

Nesreča Mariborčana v Celju

Danes ponoči je vozil šofer Lovro Golob z avtom tovarnarja Ajlerta Ernesta iz Melja v Zidani most nekega profesorja. Ko se je vračal v Maribor, je v Laš-

kem sprejel z avto Vouka Andreja, gostilničarja v Sp. Hudinji. Zaradi goste megle je avto v Tremerju trčil v drevo in sta se oba hudo poškodovala. Golob je bil še toliko pri moči, da je prepeljal svojega popotnega tovariša v celjsko bolnišnico in hotel nadaljevati pot v Maribor. V Sp. Hudinji pa je spet trčil v drevo in so ga reševalci prepeljali v bolnišnico z razbitim kolenom in poškodbami po rokah in po glavi.

m 30-letnico poroke slavnita danes bivišji plačilni natak g. Jože Gajšek in njegova soproga Fani.

m Pri škofijskem ordinariatu v Mariboru je imenovan za konceptnega uradnika 8. skupine pripravnik Janez Kokošnik.

m Prodaja zaplenjenega mesa. Jutri ob 9. uri se bo prodala v Strossmajerjevem drevoredu 69 kg težka svinja na dražbi.

m Jubilejno slavlje. Ob priliki 60-letnice šefa in družabnika tvornice svilenih izdelkov Thoma & Co. g. Emila Ripperja je priredilo uradništvo in delavstvo podjetja intimno proslavo, ki je potekla v znamenju pristrčnega razmerja med delodajalcem in nameščenci. G. Ripper, ki že od ustanovitve tega podjetja v Mariboru, vodi obrat, si je pridobil za izpopolnitev podjetja velike zasluge.

m Mariborski stenografski krožek ima prvi sestanek v petek 20. na trgovski akademiji.

m Prepevanje v mestnih lokalih prepovedano. Marib. policija opozarja lastnike lokalov, da je prepovedanje v gostinskih lokalih prepovedano. Zato naj lastniki lokalov na to policijsko prepoved na primeren način opozore goste, ker bodo lastniki sicer strogo kaznovani.

m. November. Prvi novembrski dnevi nas prijetno presenečajo s svojo nenavadno naklonjenostjo. Saj »pol ptič pol miš« (netopir) še vedno sonce voha in se mu ne mudi v duplo h ognju svoje lastne masti. Tudi nam starim in mladim, zdravim in revmatičnim je to »umito in počesano« nebo s prijetnimi dnevi pogodu. Še bolj pa onim, ki so brez primerne krova in kurjave; eni in drugi si želimo, da bi se taki dnevi nategnili tja do Božiča. Samo kurjači se jezijo nanje in nagajivci trdijo, da bodo le-ti pisali radiu, da napove lahko novo, bolj ugodno poročilo.

m Kdo odpira mariborske izložbe? Sna žilec oken Vilibald Ussar je prijavil policiji, da mu je nekdo ukradel ključke mariborskih izložb. Ugotovili so, da je neznan moški dajal raznim ljudem v Mariboru novo perilo. Sumijo, da ta neznanec ponoči z ukradenimi ključki odpira mariborske izložbe.

m Dragocena zapestnica. Poštna uradnica Fanika Savkovičeva je na poti iz parka proti Trem ribnikom našla dragoceno platinsko zapestnico z vdelanim briljantom, vredno 4000 din. Kmalu nato se je pri policiji zglasila zasebnica Marion Bleyle in prijavila, da je zgubila to zapestnico.

m Nesreča s pasko. Pri Sv. Barbāri v Slov. gor. je polnil 24-letni posestniški sin Ernest Krajnc lovsko puško, ki mu je v roki eksplodirala in mu razmesarila desnico.

m Starček pod avtomobilom. V Dvofakovi ulici je včeraj tovarni avtomobil povozil 79-letnega starčka Ivana Uličnika. Starček je dobil težje poškodbe na desni roki.

m Zima se bliža, kurivo kradejo. Trgovca Ivan Prešeren s Koroške ceste je prijavil policiji, da mu je neka ženska izpred trgovine ukradla tri kolobarje drv. Trgovcu s kurivom Branka Melovšku na Tattenbachovi ulici je neki moški ukradel 50 kg premoga.

m Čigavi so blagajniški ključki? Učitelj F. Golež je pred okrajnim načelstvom našel ključke od Wertheim blagajne. Lastnik naj se zgleda pri policiji.

* »Staribor« ima svoj mesečni sestanek v četrtek, dne 10. novembra 1938., ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma v Mariboru.

* Italijanske harmonike. Naše cenj. odjemalce vladno obveščamo, da smo prevzeli generalno zastopstvo za Jugoslavijo največjih italijanskih tvornic harmonik, obenem pa opustili dosedanje zastopstvo nemških Hohnerjevih. Oglejte si današnji in naslednje inserate. Generalno zastopstvo za Jugoslavijo V. Weixl in sinova, Maribor.

* Gospod Leskovšek Alojz, zastopnik Banke in hranilnice d. d., Krapinske Toplice, filijala Zagreb, nas je naprosil, da objavimo, da ne stanuje več v gostilni pri »Grozdu«, ker se je preselil v hotel »Mariborski dvor«.

* Potovanje v Pariz od 22. nov. do 3. dec. Cena s popolnim aranžmanom le 1550 Din. Vse informacije in takojšnje prijave pri »Putniku« Maribor—Celje—Ptuj.

Nočna lekarniška služba: Magdalenska lekarna, Kralja Petra trg, t. 22-70; Dvorna lekarna pri Sv. Anehu, Glavni trg, tel. 20-05.

Kino

* Grajski kino. »Velike norosti«. Pavla Wesely, Rudolf Förster. Film, poln liubezni in hrepenenja.

Mariborsko gledališče

Sreda: Zaprto.

Četrtek, ob 20. »Boccaccio«. Red C.

Petek, Zaprto.

Sobota, ob 20. »Prevara«, krstna predstava.

Standekerjeva nova drama »Prevara« je sicer vzeta iz kmetijskega življenja, vendar je namenjena tudi mestnim slojem, zlasti onim, ki izhajajo iz kmetijske rodne grude, kakor tudi onim, ki sicer nimajo prilike, poznati globine in sence rodbinskega življenja na kmetih. Sicer pa pravi povod te drame prihaja iz usode kmetijskih proletarcev, živčih v mestu.

Kultura

Jugoslavija in židovsko vprašanje

E. B. Gajič je nedavno v Beogradu izdal knjigo z naslovom »Jugoslavija i jevrejski problem«. Knjiga bo v kratkem prevedena na šest jezikov.

V tej knjigi, ki ima namen podati statistiko in zagovor naših Židov, najdemo nekaj zanimivih priznanj. Tako tisto, da Židje nikjer na svetu ne uživajo toliko svobode kot vprav v naši državi. Zanimivo je nadalje istenje demokracije z židovstvom. Koliko je to v korist demokraciji, je poglavje zase, točna pa je konstatacija, da je uvod vsakega boja proti demokraciji bil boj proti Židom.

Kje je avtor dobil podatke, da je v svetovnih tovarnah orožja samo 14% židovskega kapitala, sicer ne pove, zanimive pa so tudi druge številke, posebno različne statistike. V knjigi je tudi prava epopeja svobodnemu zidarstvu, ki »predstavlja svetlo točko v tem peku razuzdanega egoizma«. Masonerijo bi bilo potrebno po avtorjevemu mnenju modernizirati in jo narediti pristopnejšo. Zadaja ji tudi težko nalogo: moderni kapital naj osvobodi brutalnosti in ga humanizira do tiste mere, ki je pod današnjimi socialno-ekonomskimi okolnostmi mogoča.

Proti koncu prihaja avtor, potem ko je izčrpal že vse argumente, do groženj: židovski kapital se je v teku tisoč let zarinil v gospodarsko življenje naroda. Hitro odstraniti ga bi pa pomenilo pustiti narodno gospodarstvo brez krvi itd.

Avtor pri kraju pravi, da je njegova studija napisana v publicističnem pogledu nepristransko, v znanstvenem strogo objektivno ter da ni panegirik židovstvu, temveč znanstveno-sociološka razprava. Od vsega tega ne bo držalo niti eno: nepristranski avtor ni, ker si je očitno izposodil in izpreobrnil slovarakega antisemitskega pamfleta; zaradi tega tudi ne more biti dovolj objektivni in pa, če govorimo že o znanosti, moramo vsaj navadno geografijo poznati: švicarski kanton Vaud ni italijanski, temveč zvečine francoski. Razprava pa je daleč tudi od sociologije, ker le-ta samo pripoveduje in opisuje, kaj je bilo, kaj je sedaj in še posebno, zakaj je tako bilo in kvečjemu še, zakaj je največ verjetnosti, da bo tako tudi v bodoče. Ocenjevanje, če je tako dobro ali ni, pa prepušča sociologiji drugi »znanosti« — ki zamore včasih tudi biti znanost — to je politiki.

S tega stališča moramo gledati Gaji-

čevo knjigo kot politično brošuro, in kot taka je svojo nalogo tudi izvršila.

Rr.

KANADSKA SLIKARSKA UMETNOST.

V Londonu so odprli nedavno razstavo kanadskega slikarstva, ki bo odprta do srede decembra. Važnost te razstave je potrdil tudi obisk angleške kraljevske dvojice. Kanadska slikarska umetnost ima svoje začetke že v sredini sedemnajstega stoletja, v dobi francoskega naseljevanja. V devetnajstem stoletju se je pričela uveljaviti posebna kanadska pokrajinska šola, katera je bila produkt evropskih vplivov in posebnosti kanadske pokrajine, ki je vtisnila tem slikam svoj poseben pečat. Zadnji umetnik stare francoske šole Louis Jobin je umrl šele pred desetimi leti. Glavna predstavnik kanadske šole devetnajstega stoletja, ki je dosegla višek v šestdesetih in sedemdesetih letih, sta pa bila Kane in Kriehoff. Moderno kanadsko šolo dvajsetega stoletja inspirira predvsem raznoterost in sijaj severne pokrajine, zlasti ob učinkih sončne svetlobe.

k Mednarodna razstava karikatur v Murski Soboti se je nekoliko pozneje odprla ker je bil karikaturist g. L. Kondor ob priliki svoje razstave v Zagrebu napaden in poškodovan. Razstava bo odpr-

ta do nedelje 6. novembra vsak dan od 9. zjutraj do 9. zvečer. Nameščena je v prostorih hotela Dobray (stara kavarnica). Razstavljenih je okrog 300 karikatur, med njimi mnoge znanih veličin našega časa. Vstopn. 5 din, dijaki 2, v skupinah 1 din.

k Petnajstletnica smrti Iva Čipika. Srbski listi so se nedavno spomnili petnajste obletnice smrti srbskega pisatelja Iva Čipika. Čipiko je bil dalmatinski Srb, a se je že zgodaj preselil v predvojno Srbijo, kjer je živel in pisal. Nekatere njegove krajše stvari so izšle tudi v slovensčini v predvojnem »Slovanu«.

k Carneggieve slikarske nagrade. V Carneggievem zavodu v Pittsburghu v Ameriki je bila te dni odprta letošnja mednarodna nagradna razstava sodobnega slikarstva. Ob odprtju so bile podeljene tudi Carneggieve nagrade. Prvo nagrado prve skupine v iznosu 1000 dolarjev je prejel Nemec Karl Hofer, drugo v iznosu 600 dolarjev Belgijec Maurice do Vlaminc, tretjo v iznosu 500 dolarjev pa Američan Arnold Blanch. Prvo nagrado drugega reda v iznosu 400 dolarjev je prejel Francoz Albert Marquet, drugo Maurice Utrillo, tretjo Američan Rockwell Kent, četrto pa Edmond Ceria. Zadnjo nagrado Garden Cluba je prejel Chaplain Midy. Slovaških slikarjev na tej razstavi sploh ni. Kdo je tega kriv?

Gospodarstvo

Cene letošnjih pridelkov

Radi ugodne letine pšenice bi bilo letos pričakovati mnogo nižjo ceno od lanske. Če temu ni tako, je vzrok »Prizad«, ki plačuje pšenico za izvoz po previsoke ceni in zato ne dobe mlini pšenice cenejše kot Prizad. Svetovni trg pa notira za kakih 30 para nižje od naše pšenice, ki jo pridelujemo za izvoz. Letos je bomo izvozili v Nemčijo, Češko in drugim okrog 30.000 vagonov. Le da se ne bo tudi letos zgodilo kot letos v juniju.

Cena koruzi gre v nenavadno višino. Tako je tudi na svetovnih tržiščih, kjer je njena cena v zadnjih mesecih prekoračila ono pšenice. Diferenca cen med staro in novo koruzo znaša 0,50 din, kar pa ni še končna cena, ker je na trgu le umetno sušena koruza. Kljub dobri letini ni pričakovati nižjih cen, in to radi izvoza.

Mast. Radi visoke cene stari koruzi (krmilo) in izvoza v Nemčijo je cena v začetku septembra izredno poskočila in rastla. Pričakovati pa je, da bo radi dobre koruzne letine in prodaje prašičev

šepharjev na zimo cena padla. Zdaj je cena banatskim prašičem 10,50 do 11 din za kg žive teže.

Letina krompirja v Sloveniji je prav dobra, a so njegove cene napram lanskim zelo visoke. Vzrok: izvoz v druge pokrajine naše države, razmeroma majhen naval na domač trg in tendenca cen v splošnem navzgor.

Fižol je to leto močno odpovedal, ker je bilo preveč mokro. Zelo slabo letino imajo nižje in bolj vlažne lege, kjer ga je napadla rja in je stročje bolj prazno ter je plod napaden. Kvaliteta bo v splošnem slaba.

Jabolka so, kot znano, dobro obrodila edino v Savinjski dolini, okrog Zreča in Poljčan in v naših srezih, zlasti na levem bregu. Dolenjska pa je letos odpovedala, prav tako tudi mnogi predeli naše pokrajine. Kupčija gre h koncu, cene sortiranih jabolk so razmeroma lepe in kaže, da se bodo zimskim vrstam (bobovcu, mošančkam) znatno zvišale.

Sanacija hotelirske obrti

V Zagrebu se je vršilo zborovanje Hotelirske zveze kraljevine Jugoslavije, na katerem so delegacije razpravljali v prvi vrsti o sklepih nedavne konference zastopnikov hotelirstva, katere prvi uspeh je obljuba odločujočih faktorjev, da bo za sanacijo hotelirstva odobren pri Drž. hipotekarni banki večji kredit. Na zborovanju je bila sprejeta resolucija z naslednjimi glavnimi zahtevami:

Predvsem je potrebno, da se v svrhu pospeševanja hotelirstva ustanovijo v posameznih banovinah prisilna združenja hotelirjev, ki naj bi osnovala skupno državno zvezo, ta pa naj bi se včlanila v mednarodni hotelirski zvezi. Hotelirji zahtevajo nadalje, naj se hoteli smatrajo za narodno gospodarske zgradbe, podobno kakor industrijske, ter da se jim dovolijo davčne olajšave. Tudi gradnja hotelov in penzionov naj se oprosti vseh pristojbin. V turističnih krajih naj se za hotelsko industrijo ukinejo vse občinske uvoznine in trošarine ali pa vsaj omejijo. Najvažnejša zahteva pa je, naj se vsa hotelska podjetja oprosti za 10 let vseh davkov in državnih pristojbin, zlasti pa davka na poslovni promet, kakor tudi občinskih in banovinskih doklad, pristojbin in trošarin. Treba je vsekakor izvesti sanacijo prezadolženih hotelskih obratov in jim nuditi pomoč z dolgoročnimi posojili po najvišjih obrestih 2-3% ter z amortizacijskim rokom do 32 let. Prvi zaščitni ukrep naj bi bil triletni moratorij. Končno zahteva resolucija ustanovitev in subvencioniranje strokovnih hotelirskih šol ter pravico sodelovanja zastopnikov Hotelirske zveze pri reševanju vseh vprašanj, ki se nanašajo na hotelirstvo in tujski promet.

Izvoznikom lesa v Nemčijo

Ministrstvo za trgovino in industrijo ponovno opozarja vse izvoznike lesa v Nemčijo, da morajo prijaviti Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu zaključke glede dobav lesa v Nemčijo, o katerih v teku 4 tednov ne bi dobili od nemškega kupca obvestila, da je dobil za dotično dobavo oz. nakup dovoljenje in uvozno dovoljenje. To sporočilo ni nikakršen afront proti nemškim kupcem, nego je obveznost, ki je bila obojestransko dogovorjena. Navedeni ukrep je naperjen samo proti nepravilnemu delovanju nekaterih tvrdk. Ta obvezna prijava velja za vse kupčije, ki so bile sklenjene po 1. oktobru. Izvozniki, ki bi tega ne upoštevali, bodo sami nosili škodo, ki bi utegila nastati v primeru, če bi se ne ravnali po izdanih navodilih.

g Konkurzi in poravnave. V vsej državi je bilo v oktobru 8 konkurzov in 22 poravnav izven konkurza, od tega v Sloveniji samo 2 poravnavi izven konkurza.

Borzna poročila

DEVIZE. Ljubljana. Amsterdam 2390,90—2405,50, Berlin 1758,53—1772,41, Bruselj 143,20—748,26, Curih 996,45—1003,52, London 208,96—211,02, New York 4362,25—4398,56, Pariz 116,74—118,18, Praga 150,69—151,79, Trst 230,45—233,53.

EFEKTI. Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 475—476, 4% agrarji 59—61, 4% sev. agrarji 59—60, 6% begl. obv. 88—90, 6% dalm. agrarji 89—90, 7% inv. pos. 98—99, 7% stab. pos. 98—99, 7% Blair 90,25—91, 8% Blair 98—98,50. Delnice: Narodna banka 7350 d., PAB 222—226, Trbovlje 180—200, Jadranska 360 d.

Sport

Olimpijske priprave naših lahkoatletov

Jugoslovanska lahkoatletika zveza v Zagrebu je na zadnji plenarni seji JOO predložila za olimpijski nastop naših lahkoatletov v Helsinkiu svoj načrt, ki predvideva, da bi trebalo poslati na Olimpijado okoli 20 lahkoatletov, prilično po enega na vsako olimpijsko disciplino in eno moštvo za štafeto 4 krat 100 m. V svojem poročilu pravi JLAS, da naši lahkoatleti za enkrat nimajo izgledov, da bi se mogli z uspehom boriti v tako močni konkurenci, toda do 1. 1940 se lahko prilike tudi izpremenijo. Zato bi trebalo najeti še trenerje, tako da bi jih imeli vsega 6. Izbrani lahkoatleti bi morali logorovati mesec dni pred odhodom na Olimpijado, predvsem pa je potrebna denarna

pomoč, brez katere se niti ne da misliti na resno pripravljanje za Helsinki. Če samo za plače trenerjev in za logorovanje bi trebalo okoli 260.000 din letno. Ne glede na priprave za Helsinki pa bi bilo jako koristno, če bi se lahko prirejali tečaji lahke atletike tudi v onih krajih, kjer je ista doslej jako slabo organizirana ali sploh neorganizirana v modernem smislu besede, mišljena je Bosna, Hercegovina, Južna Srbija, Črna gora itd. Gotovo je, da bi se na ta način odkrili mnogi novi talenti, ki bi v doglednem času lahko ojačali našo reprezentanco, najboljši dokaz zato sta izvrstni Aleksa Kovačević in Vučević.

Zimski termini ISSK Maribora

Zimsko-sportna sekcija ISSK Maribora je sporočila Mariborski zimsko sportni podzvezi svoje termine za leto 1939. Začetek sezone je predviden za 1. 1., ko se bo vršil propagandni tek na 10 km v Ribnici na Pohorju. 22. 1. bo tek na 18 km za prvenstvo Maribora s startom in ciljem pri Treh ribnikih. Ta prireditel bo zvezana s proslavo 20-letnice ter bodo nanjo povabljeni vsi klubi MZSP. 5. 11. bo v Ribnici na Pohorju štafeta tekma 4 krat 10 km za državno ali banovinsko prvenstvo, v Betnavi pa bo 19. 11. na tamošnji skakalnici priredil ISSK Maribor skakalne tekme, ako bo to vreme dopuščalo.

PRVENSTVO V MARIBORSKEM OKROŽJU.

Za nedeljo so v mariborskem okrožju na sporedu sledeče tekme: ob 14.30 na igrišču Železničarja Zel.-Slavija s prven. predtekmo rezerv ob 13., na igrišču Rapida ob 14.30 Rapid-Mura s prii. predtekmo juniorjev ob 13.15, Maribor bo pa v Čakovcu nastopil za točke proti ČŠK.

NOV REKORD V JADRALNEM LETANJU.

Vodja jadrane skupine »Deveti« in upravnik stalne Višje šole brezmotorne letanja v Vrhu Aleksander Stanojevič je na brezmotornem letalu »Komarac« postavil nov rekord s tem, da je vzdržal v zraku 11 ur in 5 min., ter je na ta način prekosil rekord Slovenca Raznožnika z 10 urami in 46 min.

s Nedeljski cross country zagrebških smučarjev na Sljemenu je bil prav dobro obiskan, startalo je 27 tekačev, na cilj jih je prišlo 25. Na 5 km dolgi progi je prišel prvi na cilj Flaser (Hašk), ki pa je bil diskvalificiran, ker je na progi zapiral drugoplasiranega Doršića (Gračičar), ki je tako postal zmagovalac v času 24:07.

s V Celju se bo v nedeljo odigrala zastopala prv. nog. tekma Atletiki-Celje.

s Na listi strelcev za državno prvenstvo vodi po 9. kolu Aca Petrovič (Jugoslavija) z 10 goli, slede mu Kacijan (Hašk) in Matošić II. (Hajduk) s po 8, Glišović (BSK) in Pavletić (Slavija V.) s po 7, Wölfl in Lešnik (oba Gradjanski) s po 6 goli itd.

s Ustanovitev zapadne in vzhodne lige. Beograjsko »Vreme« prinaša zanimivo, čeprav še nepotrjeno vest, da bo Gradjanski po dogodkih na zadnji tekmi v Sarajevu predlagal, da se ustanovi dve ligi, zapadna in vzhodna, posebno ker je baje za ta predlog navdušen tudi splitski Hajduk. Vodstvo Gradjanskega namerava baje tudi odpovedati sodelovanje v tekmoivanju za zimski pokal.

s Dunajski nogometni klubi Austria, Rapid in Sportklub bodo za božične praznike gostovali proti različnim klubom širom Nemčije.

s Boksarski sport. Mike Jacobs je za 27. jan. 1939 zaključil boksarski match za svetovno prvenstvo teške kategorije. Sedanji prvak Joe Louis bo imel za nasprotnika svetovnega prvaka srednje teže Johna Henryja Lewisa.

s Razveseljiva novost. Mariborska poslovalnica »Putnika« je v nedeljo s svojim reklamnim filmom na Trgu svobode prvič objavila rezultate nedeljskih tekem za državno prvenstvo ter bo to nadaljevala, dokler bo trajala sezona, kar bodo prijatelji nogometa gotovo pozdravili.

Šah

Velemojstrski turnir »Avro«

V nadaljevanju prekinjenih partij iz 1. kola je bila v Amsterdamu odigrana samo prekinjena igra med dr. Aljehinom in Reshewskim. Aljehinu je sicer uspelo, da je v srednji igri z lepo kombinacijo osvojil kmeta ter je bilo pričakovati, da bo v nadaljevanju zmaga. Reshewsky pa se je v končnici nadvse žilavo branil, tako da se je moral svetovni prvak po 60 potezi zadovoljiti z remijem.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Žgodba mojega življenja

Nasprotno pa nisem čutila nobenega veselja pri sprejemih, ki so jih napravile bucareštanske dame. Dame so prišle vedno v ostrašujoče velikem številu in so se postavile v veliki plesni dvorani v dve vrsti. Kadar so se odprla vrata in sem zagledala ti dve dolgi vrsti žensk, ki so čakale na moj s smehljajem okrašen nagovor, se mi je srce vselej ustavljalo. Pri teh sprejemih sem bila neskončno puščobna in jezik mi je postal težak ko svinoc. V še večjo zadrego me je spravljalo uporabljanje francoščine. Navadno sem obšla ti dve vrsti pod roko s kraljem. Nando pa je šel za nama. Stric mi je predstavljal dame. Bilo jih je brez števila. Le dve sta se mi že spočetka vtisnili v spomin: gospa Cezianujeva, poznejša markiza Belloyeva, ter gospa Elena Perticarijeva, žena enega izmed kraljevih pribočnikov, rdečeplava lepotica tipa slavne Lily Braytonove, ki je bila zvezda angleških odrov. Ti dve sta imeli pogum, nagovorite me, ne da bi bili po predpisih čakali na moj ogovor. Iskrene simpatije prvih pogledov so se razgorele pozneje v plamen in dandanes me družijo z njima iskreno prijateljstvo.

Tipi romunske lepote so me navdajali vedno z občudovanjem: mehka, temnorjava polt, črne oči, vračnj lasje. Zdele so se mi očarjujoče in dosti lepše kakor moški.

Nepozabna mi je ostala podoba gospe Simujeve

70

v njeni loži. Bilo je to ob slavnostni predstavi »Sna kresne noči«. Predstave same se ne spominjam več. Ostal mi je le vtis, da je bilo romunsko gledališče tedaj še v otroških začetkih. Od tedaj pa je bil dosežen na tem področju neverjeten napredek.

Gospa Simujeva je s kito rdečega cvetja na ramenu učinkovala očarjujoče in eksotično. Temno je ogledovala moje plave lase. Tako sva si stali nasproti: zahod in vzhod.

DRUŽBA V PRESTOLNICI

Romunska javnost je kazala mnogo zanimanja za malo angleško princeso. Zdi se mi, da je moja mladost in neizkušnost ganila marsikatero materinsko srce.

Ženske, ki sem jih največkrat srečala, so bile žene ministrov, ker zavzemajo v Romuniji namesto plemičev, ki so v drugih državah prvi, v družbi najvažnejše položaje. Pri vseh prireditvah so oni vrh družbe. Vse se je trudilo, da bi mi ustreglo, in vendar sem se počutila zapuščeno. Nandova čuječnost mi ni dovoljevala, da bi si bila pridobila resničnih prijateljev. Pretekla so leta, preden sem to smela. Tako je potekalo moje življenje samotno in trajalo je precej časa, da sem postala dobra Romunka.

Poleg ministrov so igrali veliko vlogo diplomati, tako pri kralju kakor v družbi. Na prvem mestu so stali berlinski in dunajski. Francoske so sprejemali z dovršeno vljudnostjo. Nasproti ruskim, ki niso vzbujali zaupanja, so postopali bolj iz strahu kakor iz dobre volje zelo previdno. Anglija pa ni imela tedaj z Romunijo še nobenih tesnejših stikov. Obe državi sta imeli v tistih časih le prav malo skupnih interesov.

Kralj Karol je bil prav tako dober poznavalec zunanje političnih zadev kakor notranjih vprašanj svoje države. Njemu je bila politika A in Z njegovega življenja. Vsak njegov izraz in korak je bil do podrobnosti pretehtan. S tem je oteževal življenje sebi in drugim in ustvarjal tudi iz najbolj preprostih položajev komplicirane zadeve.

Trpela sem dolga leta pod pritiskom te posredne vladarske osebnosti. Toda bila je to dobra šola. Sedaj sem staremu gospodu za vse to hvaležna. Na vsak način pa nama je napravil mnogo grenkobe in zamračil najino mladost. Da, prečesto naju je nagnal na rob obupa, kjer grozi že upor. Pri tem je trpel zlasti moj mož, kajti trpel je tiho. Upiral se ni nikoli, dočim sem se jaz včasih tudi dejansko upirala. Bili so trenutki, ko se mi je zdel celo tak upor olajšanje. Nando tega občutja ni poznal. Vzgojen že od mladega k pokorščini, je bil gotovo najpokornejši prestolonaslednik, ki ga je svet kdaj videl. Podvrgel se je vsem stričevim zahtevam, poslušal ga je v vsem in je slepo pritrjeval vsem njegovim nazorom. Kaj se je pri tem godilo v njem, sem mogla samo jaz slutiti. Toda uprle se ni nikoli. Še tedaj ne, kadar ga je stričovo tiranstvo najgloblje zadelo in celo ponižalo. Molčal je in bil pripravljen tudi posredovati med menoj in strogim gospodarjem. Prevzemal je s tem težko in nehvaležno nalogo. S tem posredovanjem je prišel prav čisto med kladivo in nakovalo. V takih trenutkih sem ga morala občudovati, čeprav je v meni kri vrela.

(Dalje sledi.)

Ma' položi dar domu na oltar!

Sodišča**Tiskovna tožba**

Pred okrožnim sodiščem v Mariboru je bil na dopoldanski razpravi, ki jo je vodil sos. Josip Lenart, obsojen tajnik cestnega odbora v Slovenjgradcu Matko Vostner zaradi prestopka klevete po čl. 52. tiskovnega zakona. Tožil ga je slovenjgraški dopisnik celjske »Nove dobe« Bogdan Pušenjak. Razsodba se je glasila:

Matko Vostner je kriv, da je v tedniku »Slovenski gospodar« v številki od 12. januarja 1938 priobčil pod rubriko »Dopisi« pod naslovom »Slovenj Gradec« članek... »Čast in ponos nam velevala, da na te izpade lističa »Nove dobe« posamič ne odgovarjamo, posebno zato, ker je pisec teh »duhovitih« člankov nova slovenjgraška JNS zvezda g. Bogdan Pušenjak, ki je nedavno prišel iz Maribora in se nastanil pri trgovcu g. Ivanu Rojniku. Žalostno je dejstvo, da se tega mladeniča poslužuje tukajšnja JNS kot svojega orodja in ga pošilja v ogenj po kostanj, da se mora potem za svoja dejanja pokoriti v ječi...«

Obsojen je bil, ker je z dopisom škodoval Pušenjakovemu imenu na 400 din denarne kazni ali na 10 dni zapora, kazen pa se je izrekla pogojno za dobo enega leta. Pač pa mora cestni tajnik plačati materialno škodo, stroške sodnega postopanja in objaviti v »Slovenskem gospodarju« razsodbo na vidnem mestu. Branilec dr. Leskovar star. si je pridržal pravico priziva.

Zgodba o hlapcu Jerneju, ki je našel svojo pravico

Franc Pencinger je danes 78-letni stari; 54 let je garal pri turniškem veleposestvu in graščaku Lippitu. V teh dolgih letih je bil skrajna paradni kočijaž in trener, pozneje hlevski mojster. Treniral je žrebce in jih vodil na konjske dirke v Gradec, na Dunaj, v Maribor, v Ljutomer, v Budimpešto... včasih celo sam dirkal, medtem ko je graščak opazoval dirke s tribune. Pri življenjsko nevarni službi je dobil dvojno kilo; žrebec ga je ugriznil v roko, da dolgo ni bil za delo; drugič ga je udaril žrebec s kopitom v prsa, da je obležal nezavesten s težkimi ranami na prsnem košu, zaradi česar je dolgo hiral, preden se je izkopal iz smrtni nevarnosti. Končno ga je zvesto in naporno delo položilo na posteljo, kjer leži že leto dni.

Ker je bila plača pri turniškem graščaku majhna in ker se je Pencinger bal za stara leta, je hotel 1907 oditi od graščaka za trenerja konj k tovarnarju Puchu, ki mu je obljubil 5krat večjo plačo z deputacijami vred in starostno preskrbo. Na kar ga je graščak zadržal pri sebi ter mu obljubil, da ga bo tudi on do smrti preskrbel. Isti dan (1. 6. 1907) je sklenil s Pencingerjem in njegovo ženo pismeno pogodbo, ki predvideva naturalne dajatve, stanovanje in plačo 200 kron; po 40 letnem delu pa popolno plačo v gotovini kot pokojnino. Zraven pismene pogodbe se je graščak ustmeno zavezal, da ju bo za starost popolnoma oskrboval.

Ko se je po 54 letni službi stari vlegel, ga je vrgel graščak z ženo vred na cesto, mu povedal na kratko, da ga ne rabi več, in mu ni dajal ničesar več; tudi če bi okrevaj, ga ne bi vzel več v službo. Pencinger je vložil tožbo proti graščaku in zahteval po pismeni in usni pogodbi popolno preskrbo, ki mu je bila obljubljena. Pismena pogodba določa, da prejme Pencinger le gotovino kot pokojnino, dočim je ustmeno dogovorjeno, da prejme vse prejemke, tedaj tudi naturalne, kakor jih je dobival za časa službovanja.

Slo je predvsem zato, ali ima ustmena pogodba ob pismeni veljavnost ali ne? Takrat, ko je bila sklenjena gornja pismena pogodba, so bile

Zanimivosti**Televiziia v službi vojne**

TAJNI POIZKUSI AMERIŠKIH TEHNIKO V. — TELEVIJJE DOSLEJ NISO POPOLNOMA IZKORISTILI IN OCENILI.

Ameriški tehniki, ki so v službi armade, delajo že dalj časa poizkuse, s katerimi hočejo dokazati, da bo v primeru vojne tudi televizijo mogoče uporabiti kot pomočnika vojske. Podrobnosti o teh poizkusih seveda skrivajo, ni pa ostalo skrivnost, da so se zelo posrečili. V poročilih navajajo, da se tudi v Evropi vršijo poskusi z izkoriščanjem televizije v vojni.

Televizijska bo v bodoči vojni popolna novost in šele izkušnje bodo pokazale, koliko je pripravna in v koliki meri jo bo mogoče izkoristiti. Po dosedanjih poročilih bo televizija učinkovit pripomoček ter informator predvsem za glavni stan armade.

Glavni štab v bodoči vojni ne bo dobival o gibanju čet in celotni situaciji na bojišču samo poročila, temveč tudi podobne naravnost z mesta dogajanja. Te podobne bodo poučevale o položaju mnogo boljše kakor vsa pismena poročila skupaj. Že tudi zaradi tega, ker si pogosto posamezna poročila nasprotujejo. Posnetek pa ne laže. Zdalj premišljujejo o tem, da bi bili televizijski sprejemni aparati nameščeni v izvidniških balonih ali kje drugje na najvišjem mestu nad fronto, ali pa celo v letalih. Na ta način bi bil glavni štab informiran o vseh dogodkih na bojišču ne le hitro, temveč tudi točno. Istočasno nameravajo uporabiti televizijo pri obrambi obrežij. Televizijski aparati bodo morali biti nameščeni na takšnih mestih, da bi mogli biti glavni štab informiran fotografskim putem o položaju bližajoče se pomorske enote.

Sokolstvo**Zadnja pot br. Druškoviča**

Slovenj Gradec, 7. nov. 1938.

V nedeljo smo položili v grob našega nepozabnega Jožeta. Njegov pogreb je dokazal, koliko prijateljev je imel. Posebno v velikem številu so bili zbrani koroški borci iz vseh krajev, da spremijo njega, ki je bil ravno na ta dan pred dvajsetimi leti duša borcev za svobodo Koroške. Častno so bili zastopani tudi Sokoli in gasilci v krajih. Na grobu so se poslovili od pokojnega v imenu mestne občine njen predsednik g. dr. Picej, zahvaljujoč se za vse, kar je storil kot prvi slovenski župan po osvobojenju za mesto in Slovenjgradčane. V imenu koroških legij se je poslovil od njega br. dr. Mejak, za Sokolsko društvo starosta br. Rajnik Iv. kot od požrtvovalnega soustanovitelja slovenjgraškega Sokola in v imenu CMD in SPD pa predsednik g. Grmovšek Miloš. Počivaj v miru, zlata duša! —č.

Radio

Četrtek, 10. novembra. Ljubljana: 12 Plošče; 13.20 Francoske popevke; 18 Pester spored radijskega orkestra; 20 Večerni koncert RO; 21.10 Koncert moderne češke klavirske glasbe, 22.15 Lahka glasba RO. — Beograd: 12 Opoldanski koncert s plošč; 17.30 Violinski koncert; 22.15 Plesna glasba. Sofija: 13.20 Lahka in plesna glasba; 17.30 Vojaske orkester; 18.30 Lahka glasba; 20 Klavirski koncert; 22 Plesna glasba. Milano: 21. Donaudijeva opereta »Magali«. — Berlin: 19 Vesele operetne melodije. — Bukarešta: 18.15 Šlagerji; 20.15 Veliki simfonični koncert — Dunaj: 20.10 Večer Haydna in Schuberta.

ustmene pogodbe ob pismenih brez veljavnosti, če se njih vsebina ni vnesla v listino. Po noveli, ki je bila pozneje izdana, pa imajo tudi ustmeni dodatki pravno moč ob pismeni pogodbi. Kajti graščak se je tudi pozneje po sklenjeni pogodbi večkrat zavezal, da bo Pencingerjeva dva oskrboval na stara leta. Končno je bila dosežena poravnava z graščakovimi dediči, da so priznali Pencingerjevima popolno dosmrtno oskrbo, katero je graščak Pencingerju ponovno obljubil.

V primeru, da bi se sovražnik posluževal dimnih ali kakih drugih sredstev za maskiranje gibanja, bi se branilci poslužili fotografiranja s pomočjo ultravioletnih žarkov.

NEWTON — IGNORANT.

Bivši artilerijski poročnik ruske vojske Sergij K. Fetistkovič, bivajoč zdaj v Pančevu pri Beogradu, je prišel na to, da je vsa mehanika, ki jo je ustvaril Isaaco Newton — netočna. Nekdanji topniški častnik vztraja na tem in trdno veruje, da je bil Newton na zgrešeni poti. Da bi to dokazal, je napisal dve knjigi, ki pa sta seveda ostali neizdani. Prva nosi naslov »Konec stare mehanike«, druga pa »Temelji nove mehanike«. Toda bivši carski oficir se tudi s tem ni zadovoljil. Stopil je v stik skoraj z vsemi akademijami znanosti

v Evropi in z mnogimi fiziki in znanstveniki sveta. Tudi z njimi se je sprl, dokazujoč, da je njihova mehanika zgrešena in da morajo sprejeti nova načela njegove nove mehanike. Ker je Fetistkovič s svojim nadlegovanjem profesorjev res neumoren, mu oni niti ne odgovarjajo ali pa mu pravijo, da je »analfabet v fiziki«. Zaradi tega je izdal knjigo z naslovom »Škandal v znanosti«, v kateri kritizira učenjake in univerzitetne profesorje zato, ker ga nočejo »vzeti« resno, kakor tudi onega ne, kar je stari oficir prinesel v fiziko kot novo.

× **Ženska frizura kot snov za disertacijo.** Na varšavski univerzi je doktoriral neki stud. phil. na podlagi disertacije o estetiki damske frizure. Brihtni mladi mož je to »kosmato« snov obdelal na 160 tiskanih straneh s filozofskega, estetičnega in zgodovinskega stališča, in fakulteta je priznala delu popolno znanstveno vrednost.

× **Anras glass** je steklo iz krompirja. Ima vse lastnosti stekla, razen tega pa prepušča kratke svetlobne valove, ki so za zdravje zelo koristni. Da se poljubno barvati.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša priložnost za te oglase je 6.—. Družbe, preklic, dopisovanja in ženitovanjski oglasi 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je 10.—. Dobelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasi davek za enkratno objavo znaša 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga je vpslati v pismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

2500 DIN
potrebujete, da zaslužite 1000 din mesečno. Pišite na »Anos«, Maribor, Orožnova 91

STAVBENO SLIKARSTVO IN SOBOSLIKARSTVO

izvršuje poceni in dobro **Mar tin Safran**, Krekova ul. 16. 1840

TOMAŽEVO ŽLINDRO
18 odst. po din 110.— za 100 kg iz skladišča Maribor, vagonke količine po 92 din za 100 kg franko Ljubljana, oddaja Kmetijska družba, Meljska cesta, telefon 20-83. 2299

SLADKI KMEČKI KRUH
v okusu in vitaminih nedosegljiv. Pekarna Rakuša, Koroška c. 24. 1249

KARTOLEJ
din 17.— linolej din 29.—, samo pri »Obnova«, F. Novak, Jurčičeva 6. 2639

NAČRTE.
proračune, zgradbe izvršuje solidno in najceneje M. Štuhec in drug. Maribor, Aleksandrova 23. 2647

Posest

Prodaj
ZIDANO HIŠO
z lepim vrtom. Pobrežje, Gubčeva ulica. Vpraša se Ptujška cesta, Košar. 2644

Prodaj
HIŠO.
primerno za trgovino in mesarijo. Potrebno samo 32.000 din. Pismene ponudbe na upravo pod »Hiša«. 2645

Ugođen nakup
STAVBENIH PARCEL.
tudi v obrobih, blizu Tekste, Tezno. Limbuš 14. 2656

Prodaj

PITANE GOSI.
martinove gosi, tudi jetra, naprodaj pri stojnici Glavni trg, Veronika Kubiš. 2632

Veliki malo rabljeni, krojaški **ŠIVALNI STROJ »SINGER«** in šestcevi radioaparati se poceni proda, tudi na obročke. Ogledati med 18. in 19. uro. Komenskega trg 9. 2646

ZIMSKI DAMSKI PALETOT
in zimska suknja za gospoda srednje velikosti, v dobrem stanju, se proda poceni. Vprašati Aškerčeva 3-I., vrata 7. 2650

Stanovanje

Oddam takoj blizu kolodvora **OPREMLJENO SOBO** z 2 ali 1 posteljo, s hrano ali brez. Aleksandrova c. 44-III. 2531

Oddam **PRAZNO SOBO** in **MALO KUHINJO.** Naslov v upravi. 2652

LEPO, PRAZNO SOBO s kopalnico oddam. Naslov v upravi. 2655

Službo dobi

NAPELJEVALKO.
samo dobro izvežbano, sprejme tkalnica Hugo Stern & Co., Pobrežje. 2649

UČENKO(-CA)
sprejme Herman Omelko, Cankarjeva ulica. Maribor. 2653

Službo išče

Gospa z malo pokojnino išče **MESTO GOSPODINJE** k eni ali dvema osebam proti dobremu ravnanju brezplačno. Ponudbe pod »Gospodinja« na upravo. 2658

Gospa

v črnem plašču in črnem klobuku. katera je v petek, 4. t. m., v Strossmayerjevem drevo-redu pobrala črno ročno torbico in jo dejala v svojo košarico, se opozarja, da isto vrne lastniku, čigar naslov ima na odrezku čeka, kateri je bil v torbici.

Z žalostnim srcem naznanjamo vsem prijateljem in znancom, da je naš soprog in oče, gospod

Leon Kosmač

polic. nadz. v pok.

dne 18. oktobra tragično preminul.
Pogreb se bo vršil 9. novembra 1938 ob 15. uri v Ptuj.

Zaluzoči ostali.

NOVO! Generalno zastopstvo za Jugoslavijo NOVO!
največjih italijanskih tvornic harmonik

„ELETTRA“ - Castelfidardo

Italijanska produkcija slovi po celem svetu. Harmonike so glasovno, po obliki in izredni izdelavi nenadkriljive. Zahtevajte brezplačno predvajanje in cenike in prepričajte se pred nakupom o posebnostih italijanskih harmonik.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo V. Weixl in sinova
Maribor, Jurčičeva ul. 8, telefon 26-18

delu in urejuje **ADOLF RIBNIKAR** v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik **STANKO DETELA** v Mariboru. Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri. Velja na mesec prejemani v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din. Oglasi po ceniku. Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Telefon uredništva in uprave št. 25-67. Poštni čekovni račun št. 11.409.